

Nr. 319

Cena prenumeraty:

w Łodzi
Kwartalnie Mk. 945.
Miesięcznie „ 315.
za roznośnienie
35 mk. miesięcznie.
Z przes. poczt.
Kwartalnie Mk 1160
Miesięcznie „ 385.
poza Łódź, egz. mk 16
w Ameryce:
1/2 dolara miesięcznie
Konto Pocztowej Kasy
Oszczędności 60,594.
Należyłość pocztowa
opłacona ryczałtem.

**BUDUJMY
OJCZYZNĘ
zgodą i pracą!**

KALENDARZYK

20	N. Feliksa Wal.
21	P. Ofiarow. NMP
22	W. Cecylji M. P.
23	S. Klemensa P.
24	C. Jana od Krz.
5	P. † Katarzyny P
26	S. Piotra P. M.

REDAKCJA
w ŁODZI

Al, Kościuszki Nr 41
TELEFON 29,

ROZWIÓJ

DZIENNIK POLITYCZNY SPOŁECZNY I LITERACKI

Niedziela, dnia 20 listopada 1921 roku.

Z Warszawy ogłoszenia do Rozwoju przyjmuje wyłącznie „Kielima Polska Jasna 10.
Za terminowe wychodzenie ogłoszeń i ofert administracja nie odpowiada.

LUNA

LUNA

2-ga Serja

!! DZIS PREMJERA !!

2-ga Serja

Wspaniałego cyklu obrazów wytwórni B—ci PATHE w Nev-Yorku

„Święty Tygrys“

p. t. „UCIECZKA TYGRYSA“

Sensacyjny dramat w 6-ciu aktach

W roli głównej **Ruth Roland,**

A22D

GRAND-KINO

72 Piotrkowska 72
Ostat. 2 dni!

„KLĄTWA SZATANA“

Piękne zdjęcia, cały obraz w wirażach.

Współczesna tragedia
w 6-ciu aktach. W roli
głównej piękna, a nie-
znana u nas duńska
Mia May

Ally Kay

Początek o godz. 5, ostatni seans o 9.15 wiecz.

Konferencja waszyngtońska

Nadzwyczaj zaciekawia cały świat polityczny konferencją Waszyngtońska. Wogóle panuje przekonanie, że o uchwale zupełnego rozbrojenia mowy być nie może. Wykluwają się jednak traktaty polityczne — które amerykańskie pragną zamienić na porozumienia. Wszystko to jednak dochodzi do wiadomości publicznej tylko drogą prywatną, ponieważ posiedzenia komisji są tajne.

Za kulisami konferencji są dwie możliwości:

1) utworzenie trójprzymierza z Anglią, Ameryką i Japonią.

2) utworzenie stałego trybunału na podobieństwo Rady Najwyższej

Co do utworzenia trójprzymierza jest zdanie rzeczoznawców brytyjskich podzielone. Dominują są zatem, podczas gdy Balfour oświadcza, że przymierze takie jest zbyt ciężkie, jeśli przyszło do porozumienia pomiędzy wszystkimi Mocarstwami. W rozmowie oświadczył senator Borah, iż senator Lodge powiadomił go, że senat nie zatwierdza trójprzymierza, jest jednak skłonny uznać porozumienie.

Tymczasem wszyscy z niecierpliwością oczekują poniedziałku. Na dzień ten bowiem sekretarz Stanu Hughes zwołał pełne posiedzenie konferencji. Urzędowe zaproszenie nie wymienia celu zebrania. Ogólnie jednak sądzi, że posiedzenie to będzie poświęcone wyłącznie przemówieniu Brianda, który okre-

li stanowisko Francji w sprawie rozbrojenia na lądzie.

Koncept mowy Brianda, który jej zresztą jeszcze nie wygłosił, obiega wszystkie dzienniki waszyngtońskie. Według tych doniesień Briand oświadczy, że dzisiejsze położenie Francji nie pozwala jej zmniejszyć armji ani o jednego żołnierza. Konferencja nie ukończy obecnie obrad nad rozbrojeniem na lądzie. Sprawa ta ma stanowić przedmiot obrad nowej konferencji, która zbierze się, jak sądzi, z początkiem roku 1922.

WIADOMOŚCI POLITYCZNE

—o—

(wp.) Na otwarciu kolei Kokeszki-Gdynia obecni będą oprócz premiera Ponikowskiego — min. kolei Sikorski i min. b. dzielnicy pruskiej oraz kilku posłów.

(wp.) Rząd polski wystosował nowe 4 noty do rządu sowieckiego, zarzucając temu ostatniemu niedotrzymywanie warunków układu ryskiego.

(wp.) Nansen po przyjęciu przez min. spr. zagr. i posła norweskiego w Warszawie p. Seydę — wyjechał wczoraj do Moskwy.

Likiery i wódki

Pierwszego Galicyjskiego Tow. Akc. Rafinerji Spirytusu
dawniej **Juljusz Mikolasch**
poleca hurtowo ze składu po cenach konkurencyjnych

DOM HANDLOWY

Ebmund Bogdański ul. Dzielna 30.
skład otwarty od 8.30—4.30 pp. bez przerwy.
383D

Niemowlęta, rekonwalescenci i starcy
używają jako znakomitej odżywk i leczniczej „Neo-Fosfatyne“ wyrobu apteki K. WENDY - WARSZAWA. Zadać w najbliższej aptece lub składzie aptecz nym. 349D

Wielki wybór

KALENDARZY

ściennych, terminowych, książkowych i humorystyczne

**Konstantynowska 5-
w podwórzu prawa ofiary u**

FRSABUCZ

726P

Śluszne wynagrodzenie posłów sejmowych

Obecne parlamenty i sejmy światowe zmieniają dawną swoją fizonomję. Już teraz coraz mniej „gada” się na sejmie, a więcej pracuje.

Robota w komisjach zabiera więcej czasu, niż sesje sejmowe, gdzie rozchodzi się najczęściej już tylko o szczegóły, lub zwykłą formalność

I dla tego Sejm każdy potrzebuje ludzi jak najbardziej wykształconych i to nie w jednym kierunku, aby w komisjach zasiedli dzielnicy i uzbrojeni pracownicy, a nie dyletanci.

Nasz sejm obecny składa się z tak obrzydliwej ilości dyletantów, że naprawdę trudno dobrać bodajby najskromniejszych pracowników do komisji, a zato ta garść inteligencji zawalona jest pracą tak dalece, że każdy inteligent musi pracować w kilku komisjach.

Zato, jeżeli przypatrzymy się wynagrodzeniu posłów, dojdziemy do przekonania, że pod tym względem dzieje się wielka niesprawiedliwość

Ci ludzie inteligentni, którzy mają większe potrzeby i pracują niestrudzenie codziennie po kilkanaście godzin, uposażeni są tyleż, co i owi dyletanci bez potrzeb kulturalnych, bez pracy w komisjach.

Inteligent w Sejmie musi się liczyć z każdym groszem, kiedy dyletant otrzymując 105,000 mk. miesięcznie odkłada niezawodnie z tego około miliona marek rocznie.

Takie uposażenie w ciągu roku robi milionerem owego dyletanta, lub specjalistę od orki, albo szydła. A to wywiera niedobry wpływ na przyszłe wybory, boć wzbudza zażyłość w wyborcach i chęć łatwych zysków.

Taki stan rzeczy, naraża skarb państwa na ciężkie straty, a Sejm sam odczuwa ten układ na swojej skórze, boć w szeregi posłów rwą się ludzie nic wspólnego z poselstwem nie mający, wnosząc przytem brak etycznego pierwiastku.

Ażeby tej niedokładności zapobiedz i nie zachęcać żywiołów nieodpowiednich o ubieganie się o mandaty poselskie, należy wy-

znaczyć wynagrodzenie posła takie, aby ono wystarczało na skromne utrzymanie jednostki, zato za pracę w komisjach przyznać bardzo wysokie wynagrodzenie, a to dla tego, aby do Sejmu ściągnąć jaknajwybitniejsze jednostki ze świata naukowego, przemysłowego, handlowego i rolniczego i t. p.

Wtedy wypracowane ustawy nie będą miały prowizorycznego znaczenia, ale dadzą plon piękny i gruntownie obrobiony.

Mamy najlepsze dowody na pracach naukowych z końca XVIII wieku, a najbardziej na pracach Komisji edukacyjnej, której urządzenie szkół powszechnych (elementarnych) do dziś może być wzorem.

Tego rodzaju ustawy, jak polska ustawa szkolna komisji edukacyjnej, jak francuski kodeks cywilny Napoleona są dziełami głęboko pomyślanymi, stanowiącymi chlubę narodów.

To też stwarzając nową ordynację wyborczą komisja powinna rozpatrzyć równocześnie i ten projekt wynagrodzenia posłów.

Być może, iż przy staranniejszym opracowaniu uzupełni się go nowymi pomysłami, w każdym razie myślący ogół polski nad sprawą nie powinien przejść do porządku dziennego.

Nie wolno nam stawiać na jednym stopniu nieco rozwiniętego analfabety z człowiekiem, który całe życie spędził, pracując nad rozwinięciem danej kwestji, lub fachowych zagadnień

Do my więc sprawiedliwi!

R. R.

Starcia nad Zbruczem.

Donieśliśmy wczoraj, że na Ukrainie powstańcy walczą ze zmiennym szczęściem. Raz petrułowcy biją bolszewików, drugi raz czerwona armja wypycha ukraińców.

Wczoraj w okopach św. Trójcy nad Dnieprem słychać było strzały od strony Kaniowa Podolskiego, Donoszą o powstaniu no-

wprost swoje delegacje do Sejmu, aby jak najrychlej wyznaczył wybory i przyjął posłów z tych powiatów do swego grona. Tym czasem osa brzęknęła, powiew wiatru wśród suwerennych posłów zmienił się i dzięki N. P.R., P.P.S. Witosowcom i innym skrajnym partjom, z żydostwem do pomocy, ukuto nowe prawo, które naród chcący należeć do Polski, pakuje umyślnie do beczki litewskiej żeby jak się głosi powszechnie, pokazać światu, że Polska nie jest państwem agresywnym i imperjalistycznym!

Ale to się dopiero cząstka świata przekonała i niewiadomo która?... Teraz wypadłoby jeszcze to samo zrobić z Pomorzem, Górnym Śląskiem, Śląskiem Cieszyńskim, Czerwoną Rusią, Wołyniem. Polska chyba-cóż miała dosyć plebiscytów i wyborów na nich wyszła, więc trzeba jeszcze we wnątrz kraju urządzić kilkanaście takich plebiscytów, któreby wypowiedziały się za utworzeniem kilkunastu osobnych republik i w ten sposób zbliżylibyśmy się szybko do Rosji, gdzie są już utworzone Republiki Sowieckie.

Mówią niezdecydowani w Warszawie, że rezultat, mający powstać z obecnej kombinacji z Litwą będziemy mogli oglądać za lat pięćdziesiąt...

Brednie! My dziś to będziemy oglądali, chyba, że agitacja, która się w tych powiatkach już rozpoczęła na rzecz Litwy środkowej, spali się na panewce!

Mówiły jaskółki, że niedobre wspaniki! Jagiello stworzył unie Litwy z Koroną,

Kalendarze

humorystyczne, ścienne terminowe i bloki sprzedaje po niskich cenach

Biuro Dzienników

W. Gajewskiego

Piotrkowska 103 Telefon 11-25 w podwórzu. Przyjmuje prenumeratę i ogłoszenia do wszystkich pism, po cenach redakcyjnych (225P)

wych oddziałów antybolszewickich, operujących w okolicy Uszycy.

Wskutek nieporozumienia, przyszło do wymiany strzałów między patrolem granicznym polskim w okolicy Okopów św. Trójcy, a bolszewickimi oddziałami, które ścigały rozbite oddziały powstańcze. Jeden żołnierz polski zabity. Są również straty po stronie bolszewickiej.

Napływający z zakordonu powstańcy mają przy sobie przedmioty ze złota, srebra oraz brylanty, pochodzące prawdopodobnie z rabunku. Między uchodźcami jest wielu komunistów, którzy przybywają do Polski nie bez celu. Dwóch takich komunistów aresztowano.

Ce'em zwiększenia popularności.

W „Gaz. porannej 2 gr.” czytamy:

„W Kielcach banda czcicieli Piłsudskiego wybiła szyby J. E. ks. Łosińskiemu za to, że nie zechciał uczestniczyć w partyjnej uroczystości, jaką była rocznica wkroczenia do Kielc legionów Piłsudskiego w 1914 r. Kto nie chyli czoła przed współdziałaniem militernym legionów z Austrią i Prusami, choćby był biskupem katolickim, nie może być pewnym nawet szyb w oknach.

Na niedzielny wiec narodowy w Tow. higienicznym wdarło się kilkudziesięciu P.P.S-owców, aby za pomocą terroru rozbić zebranie. Zostali jednak sromotnie wyrzuceni za drzwi.

O napadzie bandyckim dwu posłów thugitowców na naczelnego redaktora naszego pisma donosimy na innym miejscu. Napadu, w stylu apaszów, dokonani gorliwi piłsudscy, uważając najwidoczniej, że powagę Piłsudskiego w społeczeństwie najlepiej „podtrzymują” rewolwerami.

Jako bezsilna zemsta pozostać może tylko siła fizyczna. Kto nie ma w głowie, może mieć w pięści. Fakty wymienione świadczą, że t. zw. „piłsudczy-y” próbować będą ratować powagę „komendanta” aktami terroru politycznego.”

KRONIKA TYGODNIOWA

—0—

Najważniejszy wypadek ubiegłego tygodnia. — Za przeuszczenie 11,000 klonetów kwadrantowych — Motyły. — Lewica i prawica. — Niemcy i żydzi przegłosowali. — Sykowania ostatniego gatunku. — Inwestycja pierni. —

„Być albo nie być” hamletowskie przetworzyło się w środę i czwartek w Warszawie: Czy rząd się utrzyma, czy będziemy mieli nowy rząd?

W sejmie bowiem rozgrzewał się ostatni akt naprawdę skandalicznej sprawy o środowisko Litwy. I rozegrał się w ten sposób, jak życzył sobie po ustępstwach Naczelnik państwa i rząd, który tą pertraktację między Naczelnikiem państwa a sejmem przeprowadził

Dwa powiaty Lidzki i Braclawski przestały należeć do Polski, to fakt. Czy powrócą kiedy i w jakich warunkach nie wiemy.

Jeśli to ma być federacja taka, jak unia Horadelska, lub Lubelska z całymi następstwami to naprawdę dla szczęścia Rzeczypospolitej lepiej byłoby, abyśmy podobnej spółki do udziału w tym interesie nie dopuścili, zrzekając się straty 11000 kilometrów raz na zawsze! Jestto mniej więcej taki obszar, jakby w centrum kraju wykrajac kwadrat Warszawy do Kuluszek dalej do Kielc, z Kielc do Deblina i ztąd do Warszawy. Obszar ten należał do już do Polski, mieszkańcy wysyłali

a właściwie stworzyła to królowa Jadwiga i senat polski. Litwa szła do Rzeczypospolitej, bo obawiała się Niemców, ale już za Kazimierza Jagiellończyka gdy od najazdów krzyżaków została zabezpieczona, chciała koniecznie odstać.

Kazimierz Jagiellończyk nie spieszył się z objęciem tronu polskiego jemu zasmakował wybornie absolutny tron Wielkoksiążęcy i dopiero po zagrożeniu przez Senat że Polska obierze sobie nowego pana— zdecydował się przybyć do Krakowa, gdzie zaczął rządzić despotycznie.

Ja bym teraz zaproponował na tron litewski jakiegokolwiek księcia.

Jest amatorów sporo. Wid, wyrzucony z Albanji, z chęcią się nato zgodzi, jest starzy Koburg carbotgórski, wreszcie Karol, za miast siedzieć uwięzionym gdzieś na terytorjum Portugalskim z pewnością wolałby zostać księciem środkowej Litwy, a że Habsburgowie lubieli kraje łączyć, więc pociągnął by ku Sobie Litwę Kowieńską, Prusy Wschodnie, może Gdańsk, a nawet Kartuzy i Kaszubę—a żyjąc w zgodzie z republikańskim narodem niemieckim—połączyłby się z nim i natychmiast z drugimi Sowieckimi Republikami, utworzywszy przepiękną drogę między Berlinem a Moskwa.

Sejm, a przynajmniej lewica sejmowa i wtedy powinna, idąc konsekwentnie, poprzeć kandydata monarchystycznego, boć przecież Polska jest krajem nie agresywnym i nie imperjalistycznym, wreszcie honor narodu na

— Miljonówka.

We wczorajszym ciągnięciu wylosowano Nr. 4,754,086.

Komunikat.

Odczyty.

Z inicjatywy Zarządu Opiek szkolnych wygłoszą odczyty w dniu 20 b. m. dla rodziców opiekunów i członków Opiek szkolnych w Gimnazjum Miejskim, ul. Sienkiewicza Nr. 44, o godz. 3 ej po południu Ada Koziołkiewiczówna p. t. „Historja szkolnictwa w Polsce“ i inspektor szkolny Kruczkowski p. t. „Człowiek uspołeczniony“ w Radzie Miejskiej, ul. Pomorska (średnia) Nr. 16, o godz. 5-ej po poł. wygłosi odczyt dr. S. Kopsiński p. t. „Rozwój szkolnictwa powszechnego w Europie“.

(Wstęp mk. 10).

Z Teatru.

Dziś dane będą dwa przedstawienia: po pol. o g. 3-ej „Bagienko“ Gorczyńskiego, wieczorem nowość sezonu „Głuszc“ Krzywoszewskiego, z p.p. Jarkowska, Świeczewska, Wrześniowska i p.p. Wiśniewskim, Kwiatkowskim i Z. Noskowskim w rolach głównych.

W niedzielę z racji zapowiedzianej bytności p. Ministra oświecenia publicznego, Ponikowskiego, dane będą „Wilki w nocy“, a nie jak zapowiadał afisz na niedzielę „Głuszc“.

Osoby, które nabyły bilety na ten wieczór, a którym „Wilki w nocy“ są znane, pro-

Polegli łodzianie.

Do listy poległych łodzian przybywają następujący bohaterzy:

Franciszek Okrojek, plutonowy 5 pp. leg. zginął pod Białymstokiem. Matka jego wdowa mieszka przy ul. Sokoła Nr. 23.

Aleksander Sochacki zginął na Ukrainie. Rodzice jego mieszkają przy ul. Fijałkowskiej 19, dom własny.

Franciszek Zwawczyk sierżant 28 pp Strz.

jeszcze kilka zbiorników, celem wyrównania zmienionego obniżenia przez użycie amunicji, torped, środków spożywczych i. t. d.

Sam proces zanurzania się odbywa się w sposób następujący: po zamknięciu wszystkich wazów, gardzieli i różnych otworów, po napełnieniu przedewszystkiem zbiornika ratunkowego, a następnie reszty służących ku obciążeniu zbiorników, po jednoczesnym wstrzymaniu silników spalinowych, a puszczeniu w ruch elektrycznych, — łódź zapomocą sterów poziomych przy pewnym kącie nachylenia dzioba, i przez obciążenie zbiornika kranowego przy czole łodzi, szybko a posłusznie zanurza się w wodzie na żadaną głębokość. Płynąc pod wodą łódź co pewien czas unosi się na sterach poziomych, aby podnosząc peryskopy, można było obejrzeć widnokrąg.

Po wyładowaniu się zasobników elektrycznych do niższego dopuszczalnego napięcia, łódź podwodna musi wynurzyć się na powierzchnię wody, aby naładować z powrotem zasobniki zapomocą silników spalinowych: źródłem prądu są elektryczne silniki popępowe które pracują wówczas jako prądnicę. W wypadkach niebezpieczeństwa, uszkodzeń w maszynach lub nagłej potrzeby, wydostana się z otwartą wodną, obciążenie wodne ze zbiornika ratunkowego wypycha się przez sprężyny, wtedy łódź wskutek ciśnienia hydrostatycznego szybko podnosi się do góry, niby korek.

Z posród najnowszych wynalazków w morskiej w praktyce podwodnej najpiękniejsze zastosowanie mają: kompas gyroskopiczny (bako wy (sperry'ego, oscylatora Fissenden'a i log ro-

szono są o zgłoszenie się przy kasie po odbiór pieniędzy, ewentualnie zamianę biletów na inne.

Z Warszawy.

O ROZWIĄZANIE RADY MIEJSKIEJ

Rada ministrów zastanawiała się na wczorajszym posiedzeniu nad sprawą rozwiązania Rady miejskiej w Warszawie. Uchwalono radę rozwiązać. Uchwała ta zapadła na skutek źle prowadzonej gospodarki miejskiej.

Specjalni delegaci finansowi którzy mieli skontrolować gospodarkę miejską, skonstatowali, że prowadzenie ksiąg ozostawiało wiele do życzenia; niektóre pozycje były zaciągane, tak, że przeprowadzenie ścisłej kontroli przedstawia wielkie trudności i niewiadomo, w jaki sposób możnaby to uczynić!

Przedstawiane były w tej sprawie różne wnioski, m. i. wniosek min. spr. wewn. polecający przedstawić Naczelnikowi Państwa do zatwierdzenia uchwałę o rozwiązaniu rady miejskiej.

Zarząd miejski pozostałby oczywiście tak długo, dopóki nie dokonano nowych wyborów. Słychać, że lewica ma zamiar zaprotestować energicznie przeciwko rozwiązaniu rady.

KONGRES P. S. L.

W Warszawie odbywa się kongres Pol. Str. Lud.—w którym bierze udział około tysiąca delegatów z całej Polski. Dziś odczytano szereg referatów. — Jutro mają być powzięte ważne uchwały, między nimi i polityczne. Przewodniczy kongresowi b. premier Witos.

Kan. zginął pod Wilnem.

Brat Franciszka Roman Zwawczyk pluto nowy 28 pp. Strz. Kan., zginął pod Wilnem. Chabierski Ant Łodzi r. 29 pp. strz. Kan. łódzki urodz. wser oe21 901 zmał 16 | XI, 1920.

Dubiel Kazimierz, szer. 58 pp. strzelc. Wielkopolsk. urodz. 15 | XI 1900 zginął 10 | XI 1920 w bitwie pod wsią Płisz.

Joachimak Kazimierz szer. 201 pp. harcerz, urodz. w Łodzi 1903 zmał 14 | XI 1920

osa.

Kompas Sperry'ego zrobił ogromną przysługę, gdyż dla orjentowania się nawigacyjnego pod wodą zwyczajne kompasy magnesowe w rozczynie spirytusowym niechętnie były widziane z powodu wciąż zmieniającej się przez wyładowanie się zasobników i trudnej do wyliczenia dewiacji (dewiacja wpływu żelaza i stali statku na iglice magnesowe kompasu)

Konstruując swój kompas, Sperry skorzystał ze zjawiska astronomicznego, zwanego precesją, wskutek którego gyroskop obracany z szybkością 30,000 obrotów na minutę na zawieszaniu Cardana po sześciu godz. zatrzymał się sam przez się w płaszczyźnie południka geogr., przez to znacznie ułatwia się robotę nawigacyjną, ponieważ niema potrzeby korygowania zboczenia magnesowego i dewiacja.

Konstrukcja kompasu Sperry'ego jest o tyle dokładna i przewidująca, że przy zmianie szerokości geograficznej ponad 1 stopień gyroskop sam daje znać przez dzwonek alarmujący, że wskazuje niedokładnie i że należy przeprowadzić poprawkę, przesuując właściwą dźwignię kompasu.

Oscylatory Fissenden'a służą dla porozumienia się telefonicznego i telegraficznego pod wodą z okrętem lub inną łodzią podwodną, oczywiście bez drutu. Konstrukcja tego przyrządu jest nader skomplikowana i w obrebach niniejszego artykułu mówić o tem szerzej nie można. W każdym razie rezultaty oscylatorów dla celów łączności pod wodą na metę do 20 mil przy porozumieniu telefonicznem do 80 mil przy telegraficznem są wysunione.

w szpitalu w Wilnie.

Nowakowski Jan kapr. 21 pp, urodz. w Łodzi 1891 r., poległ 22 | XI 1919 r. w Wilnie Wołowski Antoni pp. wojsk polskich urodzony 1800, poległ 17 | V 1920. (9)

Józef Krawczyk urodził się w 1900 r. służył w 8 pułk. leg. 12 komp. Nagrodzony krzyżem walecznych. Poległ dnia 18 maja 1920 r. pod Czernicą.

Przemysł i handel

— Głoda warszawska z dn. 18 b. m.

4 1/2 % Listy ziemskie 265	Dolary St. Zjd. 3500 3375
za 100 m. 91	Marki niem. — —
5 % „ m. Warsz. 265 363	Franki franc. 240 30
6 % „ obl. m. Warsz. 116,25	„ „ szwaj. — —

Czeki i wpłaty.

Belgia 230	Londyn 15 350 13000
Berlin 11,62. 12,25	Nowy Jork. 3300 3200
Gdańsk 11,60	Paryż 250-278
Praga 34 50	Wiedeń 54. 50.

Akcje:

Bank hand. 1750	Ostrowiec 4225 4550
„ „ Dyskont. —	Rudzi 1675 1655
„ „ Kredyt. 2700 2750	Starachowice 3350 3300
„ „ Zjed. z. pol. 955	Zyrardów 41500
Cukier — —	Borkowski 1100
Dziewo — —	Żegluga 1175 1325
Łilpop. 2375 2400	Jabkowski —
	Nafta 1925 2000

Marka polska.

Za markę niemiecką płacono w Gdańsku 11 marek i 70 fenigów. Zwyczajka marki polskiej przewidziana.

Kredyty dla wielkiego przemysłu.

Na podstawie ustawy z dn. 30 maja 1919 r. Rząd wyasygnował 75 milionów marek w celu udzielania pożyczek wielkiemu przemysłowi. Z bardzo wydatną pomocą przychodzi wielkiemu przemysłowi Państwowa Kasa Oszczędności, która za pośrednictwem banków udziela w 1920 r. 27 krótkoterminowych pożyczek w łącznej kwocie 1,214,000,000 mk. Obecnie Rząd zawarł umowę z Polskim Bankiem Krajowym w sprawie otwarcia ulgowego kredytu dla wielkiego przemysłu w kwocie 300 milionów marek.

Z ostatniej chwili

PROTEST MIASTA KRAKOWA!

KRAKÓW, 19 — 11 (wł) Rada miejska krakowska zaprotestowała gremialnie przeciwko oderwaniu dwóch powiatów: lidzkiego i bractawskiego od Polski!

Protest wygłosił dr. Rymar. Pan Gruszecki przedstawił oburżające fakty powiatowej defenzywy na Górnym Śląsku.

Protest zakończono uchwałą potępiającą tych, co te machinacje w Sejmie poparli.

ROKOWANIA!

WARSZAWA, 19—11 (wł) Rząd polski otrzymał zawiadomienie od przewodniczącego w komisji Gór. Śląskiej, p. Calender'a, że rokowania polsko — niemieckie rozpoczną się w Genewie dnia 23 b. m. to jest we środę.

Niemieccy delegaci wyjechali już do Szwajcarii.

ZGON.

WILNO, (wł) Zmarł tu profesor historii, kultury i literatury polskiej, na uniwersytecie wileńskim ś. p. Ludwik Janowski.

Długi państw bogatych,

0000

W półoficjalnej rzymskiej „Tribunie“ deputowany do parlamentu p. Gino Olivetti zajmie się sprawą długów państw europejskich wobec Ameryki. Sprawa ta w dniach ostatnich weszła znów na porządek dzienny w Stanach Zjednoczonych, i stała się potężną bronią w kampanji, prowadzonej przeciw Hardingowi.

W dn. 30 czerwca zamknięto bilans amerykański. Wykazał on deficyt o cały miliard dolarów, przewyższający cyfrę, przewidzianą, jako niedobór w przewidywaniu roku zeszłego. Przeciwnicy prezydenta Hardinga domagają się energicznego realizowania europejskich należności.

Sekretarz skarb. amerykańskiego Mellone występuje z projektem przekazania długów europejskich na dobro osób prywatnych przez emisję obligacji w sumie ogólnej, równającej się sumie, należnej rządowi Stanów od państw europejskich. Projekt p. Mellone jest w obecnej chwili przedmiotem ożywionej dyskusji na kongresie Stanów.

P. Gino Olivetti nie przejmując się jednak bytnie ani postulatami amerykańskiej opozycji, ani ewentualnością zaaprobowania projektu przez kongres. Jest on przeświadczony, że sprawa długów europejskich będzie musiała znaleźć się na porządku obrad kongresu pokoju i że rząd Europy będą musiał naówczas zdecydować zupełnie wyraźnie swą całkowitą w tym względzie niewypłacalność.

W imieniu Włoch p. Olivetti oświadcza już odrazu, że o spłaceniu już netylko długu, ale nawet jakichkolwiek procentów wogóle, nie może być mowy. Gdyby Włochy zechciały rozpocząć wypłaty należnych Ameryce procentów, musiałyby spłacać corocznie około 500 milionów lirów złotem, czyli dwa i pół miljarda obecnych.

Deficyt włoski — pisze p. Olivetti — i bez tego wynosi nominalnie 4 miljardy, w istocie zaś miliardów część, to też, oświadcza w dalszym ciągu włoski deputowany — rząd rzymski będzie musiał powiedzieć otwarcie rządowi w Waszyngtonie, że nie jest w stanie podjąć się wypłaty długu, zadłużonego nie tylko w swoim własnym interesie, lecz także w interesie wszystkich tych państw, które swojego czasu walczyły z Niemcami.

Następnie daje do zrozumienia, że to samo powie Anglja, Francja i wszystkie zadłużone państwa pomniejsze.

Wysocy ciekawym z pewnością także i dla Polski, będzie wykaz cyfr długów poszczególnych państw europejskich wobec Ameryki, jaki na poparcie swych argumentów przytacza p. Olivetti.

Długi te wynoszą w dolarach:

Anglja	4,178,528,000
Francja	2,980,763,000

Włochy	1,648,034,000
Belgia	347,691,000
Rosja	187,730,000
Inne kraje	190,000,000

Pozatem długi poszczególnych państw ententy w stosunku do Anglii wynoszą w funtach szterlingach:

Francja	557,000,000
Włochy	476,800,000
Rosja	361,400,000
Belgia	103,000,000
Serbja	22,000,000
Dominia	144,000,000
Inne kraje	82,000,000

Te cyfry z bilansów państw bogatych wyczerpują oczywiście zaledwie jeden z poszczególnych działów w ogólnej rubryce finansowych ich obciążeń. Warto z pewnością mieć je na oku, gdy się rozprawia u nas o sprawach budżetu i gdy załamuje się ręce nad naszą przyszłością finansową.

Amerykańskie stosunki.

0000

Napady uzbrojonych bandytów na pociągi pospieszne, mknące szybko przez olbrzymie stopy, należały niegdyś do rzeczy bardzo częstych i popularnych w Ameryce. Co miesiąca niemal kronika pism amerykańskich wzbogacała się nowym atakiem na pociąg, urządzonym przez bandę zbrojnych od stóp do głów lotrzyków. Te napady stały się jeszcze popularniejsze, dzięki filmowym obrazkom, przedstawiającym te sensacyjne wydarzenia w całej ich niesłychanej brawurze i rozmachu.

Ale świeżo zdarzył się w Ameryce północnej napad na pociąg pospieszny kolei Nowo-Orleańskiej,

który przewyższył w wykołaniu wszystko to, co dotychczas stało się w tym zakresie.

Rewolwery, strzelanina, dyuamit, walka z policją, oto kinematograficzne akcesoria tej sensacyjnej afery, w której sześciu bandytów przeprowadziło całą bitwę, w celu obrabowania zawartości mknącego szybko przez prerie amerykańskie pociągu.

Napad był zaaranżowany błyskawicznie. Dwaj członkowie bandy jechali sami tym pociągiem. W czasie jazdy, w ściśle określonym miejscu dwaj bandyci rzucili się przez wagon z węglami ku lokomotywie, wpadli z rewolwerami w dłoni pomiędzy kierowniczego i palacza, a grożąc im śmiercią, zmusili ich do zatrzymania pociągu w polu.

W tym momencie wystąpili do działania czterej inni bandyci,

czatujący nieopodal w rowie obok toru kolejowego. Pobiegli oni ku pierwszemu, pancernemu wagonowi pocztowemu i założyli pod nim minę dynamitową. W tej chwili rozległ się huk

straszliwy, i wagon pocztowy wyleciał w powietrze. Przesyłki pocztowe rozsypały się wokół i stały się częściowo łupem bandytów.

Ale w tej chwili ludzie, znajdujący się w pociągu, którzy nie stracili głowy podczas tego napaadu, rzucili się ku bandytom, ostrzeliwując ich ogniem rewolwerowym. Skutkiem tego, że bandyci odpowiadali gęstym ogniem karabinowym i rewolwerowym, parę pasażerów zostało zranionych. Tymczasem zaś bandyci strzelając zaczęli się wycofywać z terenu walki i wkrótce nieścigani zniknęli w pobliskim lesie.

Teraz rozpoczęła się pogon policji amerykańskiej.

Policja całego stanu Illinois została zaalarmowana. 500 szeryfów i żandarmów rozpoczęło pościg za zuchwałymi bandytami. Z najbliższej stacji przybyły nawet konie w wagonach, na których policjanci amerykańscy rozpoczęli ścigać zbiegów—rabusiów.

Gdy przejrzano zawartość wysadzonego wagonu pocztowego, okazało się, że bandyci porwali znaczną ilość listów wartościowych. Stwierdzono również, że znikł w sposób sprytny również pakiet z brylantami, wartości kilku milionów dolarów.

Mimo, że dyrekcja linii kolejowej „New Orleans Limited“ naznaczyła wysoką nagrodę za schwytanie zuchwałych bandytów kolejowych, nie zdołano natrafić na ślad tej szajki rabusi.

(X)

Skarby z morza.

Jak donoszą z Londynu, powrócił tam okręt ratowniczy admiralicji angielskiej, zajęty podczas ubiegłego lata wydobywaniem złota z zatopionego u wybrzeży Anglii podczas ostatniej wojny przez niemiecką łódź podwodną angielskiego krążownika pomocniczego Laurentic, który wiózł z Ameryki do Europy złoto w sztabach.

Dotychczas wydobyto z dna morskiego złota za 5 do 6 milionów franków, w zatopionym jednak krążowniku pozostało jeszcze sztab złotych za przeszło 2 miliony; dobyte tego złota odłożono do przyszłego roku. (4)

Żydowska spekulacja.

Zarząd warszawskiej gminy żydowskiej rozpoczął starania, aby żydzi, którzy zamykają sklepy w piątek wieczorem o 2 lub 3 godziny wcześniej, mogli tyleż czasu mieć otwarte sklepy w soboty do g. 7-jej wieczorem.

Szmechel i Rozner

Łódź, Piotrkowska 100, Filja 160,

OKAZYJNIE TANIO

Palta damskie	z dobr. weluru	22000	—	17500
Suknie damskie	z dobr. szewiotu	6500	—	5500
Garnitury męskie	z kamgarnu	24000	—	18000
Jesionki męskie		28000	—	22000
Chustki	welne zimowe	12 4	8250	— 7500
Paletka dla chłopców		9000	—	5000
Garnitury dla chłopców		7000	—	6000
Paletka dla dziewcz.		10000	—	9000

Zawodowa Szkoła kroju, szycia i robót ręcznych A. Kopydłowskiej

Łódź, Piotrkowska 154.

Kurs kroju, szycia, pasowania i modelowania. Uczennice otrzymują świadectwa. Kurs wszelkich robót ręcznych, słoju, robót freblowskich introligatorstwa, rysunków i wycinanek. Zapisy od 10 do 1-jej. Dla pracujących kursy wieczorowe (228K) Sprzedaż tasonów papierowych

LEGZNICA CHOROZ ZĘBOW Lekarza-dentysty H. PRUSS

145 PIOTRKOWSKA 145 za plombowanie oraz wprawianie zębów opłata podług taksy.

Chrześcijański skład mąki

polecamy mąkę pszenną i żytnią najlepszych gatunków na worki i na pudy Ceny najniższe. Ulica Rybna № 15, Bracia MROWINSKY.

KUPUJĘ

brylanty złoto, srebro perły, djamenty, stare zęby, garderobę płacę ceny najwyższe. Konstantynowska 7, prawa oficyna, I piętro, Z. Milich.

Dr. SZUMACHER

choroby skórne i weneryczne. godz. przyj. 5—7, w niedziel. święta od 11—1 po poł. BENEDYKTA № 1. 2901 B7

KRONIKA

(—) Poświęcenie.

Wczoraj po mszy św., odprawionej przez ks. biskupa Tymienieckiego w katedrze św. Stanisława Kostki, biskup poświęcił dwa składy Spółki: Polski dom handlowy „Poldom”, z siedzibą przy ul. Piotrkowskiej Nr. 144 róg Ewangelickiej i przy ul. Nawrot.

Młoda, zaledwie rok licząca instytucja potrafiła się wspaniale rozwinąć i zyskać sobie ogólne zaufanie. Zaden może interes po roku nie dał takiego rezultatu, jak Poldom.

To też w pięknej swojej mowie ks. biskup podkreślił, że placówki takie powinny wyrastać, jak grzyby po deszczu, aby podnieść nasz rodzimy handel.

Polska zrozumiała, że aby istnieć, musi mieć swój przemysł i swoje kupiectwo, które stanowić będzie podwalinę, mieszczaństwa, tego stanu trzeciego, którego za czasów Stanisława Augusta i poprzedników zanakło u nas.

Handel polski powinien się jednak wyróżniać, mówił ks. biskup, swoją etyką kupiecką, powinien zjednać sobie zaufanie całego ogółu polskiego, który z wiarą i uczciwością do kupiectwa powinien zwracać się i wstępować do rodzinnego i przedsiębiorcy!

Te zalety uczciwości wnoszą do handlu polskiego „Poldom”, skoro zyskał tak rychło grono znaczne swojej klienteli.

Zyczył więc ks. biskup dalszego rozwoju firmie polskiej.

Po poświęceniu właściciele „Poldom” z p. Chondzińskim na czele zaprosili mielniczne grono na herbatę, a zainicjowali przyjęcia, ofiarowali 50.000 marek dla wojennych inwalidów i 25.000 dla domu Starców i kalek.

Do herbaty obecni złożyli 41.100 marek na tenże Dom Starców na ręce ks. biskupa.

Oto jak po obywatelsku postępuje młoda firma.

Rady miejskie.

Zabrał się nareszcie rząd do rad miejskich.

Już nietylko małe miasteczka, jak Pałanice, Zgierz i inne obalają swoje rady, a icha i grzebiąca miasta gospodarke, ale i Raża stolicy państwa ma uleść temu losowi, idź niedokładność rachunków, brak ksiągkach buchalteryjnych i t. p. uchybienia zmuszają

rząd do usunięcia tego rodzaju gospodarzy.

Jedna Łódź czeka cierpliwie, chociaż Raża dziesiątkowana, a magistrat urzędująca co raz to nowe eksperymenty z pieniędzmi kasy miejskiej, szafując niemi bezkrytycznie!

Czyżby nie była pora zabrać się do owej gospodarki miejskiej i zbadać ją...

Godzina 12 na zegarze zbliża się...
Zdaje się, że krok ten nie laskil

— Przyjazd premiera.

W poniedziałek, dnia 21-go listopada r. b. o godz. 6-ej po południu, punktualnie, odbędzie się w Sali obrad Rady Miejskiej przy ul. Pomorskiej Nr. 16, uroczyste powitanie Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, na które Prezydium Rady i Magistratu zaprasza reprezentantów zgromadzeń i instytucji, oraz wszystkie stany, chcące powitać gościa.

(—) Fabryka czekolady.

Dowiadujemy się, że w Łodzi powstała nowa fabryka czekolady. Na czele spółki, zakładającej ten przemysł, stanął znany w Łodzi obywatel, p. Aleksander Roszkowski.

(—) Zjazd kob. et.

Przypominamy, że jutro rozpoczyna się w Łodzi zjazd Narodowej Organizacji Kobiet, który potrwa 3 dni. Pochód odbędzie się po nabożeństwie u Sw. St. Kostki; szczegóły w programach.

— Zbiórka.

Zbiórka na dom starców jeszcze nie obliczona, jest nadzieja, że osiągnie cyfrę 400.000 marek. Pieniądzy potrzeba, bo trzylatni dom starców z braku węgla był nieopalanym. Od dłuższego czasu starcy nie jadaliby chleba, tylko zupę. Dopiero na prośbę ich ks. biskup zwrócił się do piekarzy, aby ofiarowali choć po bocheńsku chleba na tydzień. Starcy rozkoszowali się chlebem.

— Legalizacja.

Łódzki Urząd Miar zawiadamia nas, że legalizowane mogą być tylko te narzędzia miernicze, które odpowiadają przepisom obowiązującym w miernictwie. O ile zainteresowani przynoszą narzędzia miernicze do Urzędu nieodpowiadające wyżej wspomnianym przepisom i urzędnik legalizacyjny jest w stanie skonstatować to przy oględzinach, to, ażeby nie narażać klientów na dwukrotne pla-

cenie za sprawdzenie narzędzi mierniczych, wyjaśnia, że dane narzędzie miernicze winno najpierw być wyreperowane, a dokonać tego może tylko właściciel warsztatu reparacyjnego, obeznany z przepisami w miernictwie.

W sprawie pobierania dużych płac przez właścicieli warsztatów reparacyjnych, wyjaśniam, że to nie leży w kompetencji Urzędu Miar.

— Bielizna z Rzymu.

Ociec św. przysłał na ręce ks. biskupa łódzkiego dwie duże sztuki perkalu, przeznaczone na bieliznę dla starców w przetrwałku Chrześc. Dobroczynności. Państwo podjęły się uszyć bezinteresownie bieliznę.

— Zapytanie.

Niniejszym proszę powyższą redakcję, by była tak łaskawa objaśnić, w którym państwie i gdzie można uzyskać patent i jaki na prawo sprzedaży tytoni, sprowadzanych całkami skrzyniami z Poznania i sprzedawanych na rynkach następujących: Wodnym, Zielonym, Bałuckim i Ciemnym, prócz lokali prywatnych. Skarb Państwa Polskiego traci ogromne sumy na tem, a ci, handlujący tymi artykułami, nie wiedzą, co to za zwierzę-patent?

— Uroczystość Siemkiewiczowska.

Dzisiaj, w niedzielę, o godz. 8-ej wieczorem, w Sali Stowarzyszenia Handlowców Polskich przy ul. Piotrkowskiej Nr. 108, odbędzie się staraniem zarządu miejscowego koła polskiej Macierzy Szkolnej uroczyste przedstawienie ku czci Henryka Siemkiewicza z udziałem wybitnych artystów teatru miejscowego: pp. Krupieckiej, Leszczyca i Zybeckiego, (chór, część muzyczna i melo-deklamacja).

— Z Filharmonji Łódzkiej.

Dzisiejszy poranek muzyczny poświęcony będzie twórczości Wagnera. Jako solistka wystąpi Sabina Rozenblatowa, która odśpiewa Arję Elżbiety z op. „Tannhäuser” i San Elzy op. „Lohengrin” z tow orkiestry.

Poniedziałkowy koncert abamentowy odbędzie się pod dyrekcją Emila Młynarskiego z udziałem słynnego pianisty prof. Konrada.

Odczyt Jul. Tuwima.

Dziś o godz. 8-ej wiecz. w sali Filharmonji znakomity poeta, Julian Tuwim, wygłosi odczyt na temat: „Djabiel Rosji”.

Kronika naukowa.

Łódzie podwodne.

Praktyka wojny ubiegłej wysuwa łódzie podwodne bodaj na jedno z pierwszych miejsc w szeregu okrętów wojennych. Z pośród rzucających się w oczy udoskonalenia w budowie łodzi podwodnej w przeciągu ostatnich sześciu lat należy wyróżnić ustawnie zwiększenie pojemności, ustawienie artylerji ciężkiej i obronienie kadłubów, jak również zwiększenie szybkości biegu i prędkości zanurzania się pod wodę.

Jeszcze w roku 1915 pojemność łodzi sięgała najwyżej 300 ton, ostatnie zaś łódzie angielskie mają pojemność do 3.000 ton; uzbrojenie artyleryjskie przed wojną zadowalało się działkami o średnicy 57 mm. i 47 mm; ostatnie łódzie mają działka o średnicy 12 cali i to w wieży pancernej. Szczytem szybkości w biegu nadwodnym była 10 węzłów, a w biegu podwodnym zaledwie 5 do sześć węzłów; w dobie bieżącej łódzie podwodne posuwają się z szybkością 25 węzłów nad wodą i 18 węzłów pod wodą, (angielskie submersible turbo-motorowe) — prędkość zanurzania się na miejscu przy absolutnym bezwładności z 15 minut dosięga do 94 sekund.

Łódź współczesna może przebyć pod wodą przeszło 40 godzin zamiast dawnych 2—3 godzin; to też pojemność ogólna rezerwy zasobników elektrycznych z dwóch tysięcy amper-godzin wzrosła do 45.000 amper-godzin (rosyjska łódź podwodna „Napa”), Promień działania wojennego ze 100 mil morskich wzmożił się do sześciu tysięcy mil, czas pobytu na pełnym morzu z 2 do 3 dni sięga obecnie 4 tygodnie. Mniej więcej to samo stało się z wyposażeniem torpedowym. Daje się łódź podwodna może dać sobie wachlarz z 18 torped przytem ponadto ma jeszcze 2 komplety w rezerwie.

Aby dać pewne pojęcie o współczesnej łodzi podwodnej, przytoczmy tu pobieżny opis łodzi podwodnej typu amerykańskiego „Holland”. (1)

Przekrój poprzeczny kadłuba przedstawia się jako pierścień; długość wynosi 210 stóp angielskich, szerokość owęża (miejsce najszerszego przekroju poprzecznego), wynosi 25 stóp. Budowa kadłuba łodzi podwodnej naogół jest podobna do budowy okrętów nadwodnych, tak że „wreż” są u góry złączone między sobą i przedstawiają się jako kręgi o średnicach stopniowo zmniejszających się ku dziobowi i rufie, przeto kadłub ma kształt cygara; podłuznice idą też przez całą długość kadłuba, ale dookoła wreży, tak że podłuznice i wreży krzyżują się pod prostym kątem. Wreży, ściepka i wzrusznice, połączone razem i stanowią niejako kośćce łodzi, który obciążają się dozewewnątrz i wewnątrz po-

zyciem z arkuszy stalowych, wobec czego łódź ma jakoby 2 kadłuby, włożone jeden do drugiego. Przestrzeń pomiędzy temi kadłubami użytkowuje się jako główne zbiorniki obciążania wodnego. Na grzbiecie łodzi, przy środku jej, pomiędzy dziobem a rufą buduje się kocała-zrąb, który służy dla pomieszczenia przyrządów sternicznych i óz łodzi podwodnej — peryskopów. Około zrębu na grzbiecie łodzi buduje się pokład zewnętrzny dla ustawienia na nim masztów teleskopowych składowanych, artylerji i innych niezbędnych przyrządów. Przy burdach dzioba łodzi, niedaleko od jej czoła, urządzają się stery poziome składane, niby płetwy.

Dla zanurzenia się łodzi główne zbiorniki obciążają się wodą przez otwieranie otworów odpowiadnic — (konjunktory); woda wchodzi do zbiorników lub sama przez się na zasadzie ciśnienia hydrostatycznego, lub też bywa wtłaczana przez pompy elektryczne; powietrze ze zbiorników wyciska się nazewnierz łodzi, kiedy jest jeszcze na powierzchni, jak mówią niestrasznie, przez wentylację zewnętrzną; ostatnie porcje obciążenia wodnego wpuszczają się przy wentylacji wewnętrznej.

Oprócz zbiorników głównych wewnętrznych łodzi, są jeszcze zbiorniki pomocnicze i ratunkowe, które umieszczają się w środku geometrycznym łodzi przy sąnym dnie, i zbiorniki krańcowe, które umieszczone są w dziobie i rufie; zbiorniki krańcowe służą do wyrównania przęgięcia. Ponadto łódź podwodna

Dziś!

Arcydzieło którym interesuje się cały świat

Kino- „Nowości” - Teatr

Piotrkowska, róg Główniej.

Rekord powodzenia w kinie „Stylowy” w Warszawie, oraz w Krakowie.

dramat historyczny

Orlątko

w 7 wielk. aktach

Syn Napoleona Bonaparte Wielki Książę Rełhetadu

Zdjęć dokonano w ogrodach i salach zamkniętego od stu lat pałacu w Schenbrunne. Pokój Napoleona, sypialnia, w której skończył młody książę, wspaniałe salony cesarza Franciszka zachowały koloryt historyczny. Powóz koronacyjny, karoce, uniformy, nakrycia stołów pochodzą z dóbr niegdyś cesarskich.

418P

Maszyny do szycia „Singera”

Mamy zaszczyt zawiadomić Sz. Odbiorców, że dnia 7 b. m. w magazynie naszym przy ul. Łgierskiej № 56, wznowiliśmy sprzedaż maszyn nowych i używanych, części maszynowych igieł, nici, oliwy i t. d. oraz reperację maszyn wszelkich systemów.

426P

Amerykańska Spółka Akcyjna
„SINGER SEWING MACHINE COMPANY”
(Kompanija Singer)

Kalosze

rękawiczki i swetry weł.

— do 50 % taniej —

H. SZENFINKEL

44 Piotrkowska 44

TOWARZYSTWO

„MOTOR”

Sp. z ogr. odp.

Łódź,

Piotrkowska № 115

Telef. 270

— poleca nadeszłe w nowym transporcie: —

GUMY MASYWNE „Continental” do samochodów ciężarowych
PNEUMATYKI, opony i detki, „Continental” wszystkich wymiarów
ŚWIECE oryginalne Boscha
GWIAZDKI kompresyjne
LAMPKI elektryczne samochodowe Boscha
IZOLACJE izolowane
KONCÓWKI do kabli
ŁOŻYSKA kulkowe

Ceny kalkulowane ściśle podług kursu obecnego waluty. (384p)

Intendentura O. G. Łódź

przyjmuje oferty na dostawę

żyta

mąki żytniej 82% przemiału

„ pszennej 65% „

ziemniaków

cebuli świeżej

kaszy jęczmiennej

„ hreczanej

pęczaku

grochu, fasoli krajowej

kluszców

jarzyny suszonej

marmolady 50% zawartości cukru

cukru

soli kuchennej

owsa, siana, słomy.

W a r u n k i: loco Zakład Gospodarczy Łódź, Skierniewice, Częstochowa; przy składaniu ofert wadium 5% oferowanej wartości, podniesione przed włączeniem umowy do 10% kaucji; wypłata nastąpi w Dz. Kontr. Gospodarczej na protokół odbiorczy, przeciwko któremu nie ma regresu, jeżeli dostawca sam lub jego zastępca przy osobistym oddawaniu towaru Komisji Odbiorczej na odbiór się zgodził lub był nieobecny; na większe dostawy i dla stałych dostawców może być otworzoną akredytywa w najbliższym oddziale P. K. K. P.

Bliższych wyjaśnień udziela Wydział Żywnościowy Intendentury, Aleje Kościuszki № 4, II-gie piętro. 398B—2

Reperacja motorów elektrycznych, dynamo-maszyn

i wszelkiego rodzaju roboty wchodzące w zakres elektrotechniki wykonywa szybko i solidnie po przystępnych cenach Zakład Elusarsko-elektrotechniczny B-ci PLADEK, Nawrot 32.

410B

RESTAURACJA przy hotelu Manteuffla ZACHODNIA 45

Codziennie od godz. 8 wieczorem

KONCERT

kwartetu Lwowskiej orkiestry symfonicznej. Restauracja wydaje zdrowe i smaczne śniadania, obiady i kolacje.

Kuchnia prowadzona pod osobistym zarządem W. DASZKIEWICZA.

W GA: Wynajmuje się sale na zabawy, rauty oraz przyjmuje się zamówienia obywatelskie na miesiąc i do domów.

418B

PRACOWNIA SUKIEN I KOSTJUMÓW

Robotę wykonywa się starannie podług ostatnich żurnali. Przyjmuje się suknie i kostjumy do krajania i pasowania Ceny niskie Sprzedaż fasonów papierowych Łódź, Piotrkowska 154 m 18 — 424D

Potrzebny jest sklepowy do Stowarzyszenia Spółczywców „UDZIAŁ” w Łasku od 1-go grudnia r. b. Pożądany jest kursista i kawaler. Oferty prosimy kierować do Zarządu. — 409D

Dziś i dni następnych!

CASINO

Ze złotej serji obrazów p. t.

„CZŁOWIEK BEZ NAZWISKA“

Serja 5

„CZŁOWIEK O ŻELAZNYCH NERWACH“

Serja 5

Dramat w 6-ciu aktach.

Ogniste życie toreadorów i walki byków w Hiszpanji

HARRY LIEDTKE w roli toreadora.Początek przedstawień o godz. 4,30, w soboty i niedziele o godz. 3.
(427B)

Passe-partout ważne tylko na pierwsze seanse.

ODEON Dziś i dni następnych **ODEON****Królowa dolarów**

Najnowszy cykl obrazów w 5 serjach z amerykańską premjowaną pięknoscia

PEARL WHITE

której wrażeń silnych, pięknych, trwałych nie zapomnieie nigdy, w roli tytułowej

1 serja
p. t. „**Święty djament**“

Dramat w 6 aktach.

Karkołomna gra artystów! — Najnowsza technika! — Przepychna wystawa, — Śmiertelny bój na drapaczu nieba!
Sala ogrzana! — Wyborowa orkiestra! — Początek przedstawień o 3:30 poł. — Passe partout ważne tylko na I seans

429-K-1

Dr. Artur Banasz

urolog.

(Choroby nerek, pęcherza
róg moczowych, chron. rzeza-
czka)przyjmuje od g. 5 do 7
Moniuszki № 11.**Kupuje meble**dywany i maszyny do szycia
futra garderobe i sprzety do-
mowe **A. WAJCMAN** Dzielna
19 w sklepie.**Drukarnia „ROZWOJU“**przyjmuje obstalanki
na wszelkie roboty drukarskie.**Ważne dla Pań**zwracam uwagę, iż są już na
składzie w wielkim wyborze je-
sienne i zimowe towary na dam-
skie i męskie ubrania, kostju-
my, płaszcze, suknie, bluzki, szla-
frocki i ciepła bielizna, również
plótna biała i kolorowa, na bię-
lizne i pościel tartachy podszę-
wki chustki i pończochy.

Ceny najtańsze.

M. Bryl, PIOTRKOWSKA 56
w podwórzu, 3 wej 56
192K5**Miary taśmowe (Bandmasy)**

2-u i 4-o miarowe

z nowego transportu

„ELIBOR“

Spółka Akcyjna Handlowo — Przemysłowa

„L. J. BORKOWSKI“SKLEP
ul. Piotrkowska № 48
telefon 84SKŁAD
ul. Kilińskiego № 66
telefon 173.**Zakład Kowalski****P. Dziarkowski i S. Rogowski**przyjmuje obstalanki i wszelkie reperacje, wcho-
dzące w zakres kowalstwa i sztelmarstwa.

Łódź, ul. Lipowa Nr. 21.

Uwagze pp. Kupców.

Po gruntownem odnowieniu i powiększeniu mojego składu wódek i win, przyjąłem zastępstwa kilku poważnych fabryk wódek poznańskich, między którymi fabrykę wódek i likierów **Karola Rittersa** ze Strzelna, wyrabiają znakomitą znaną ze swej dobroci

wódkę Kujawską na 40 i 45 pr. jak również likiery i słodkie wódki, które polecam ze swego składu po cenach ściśle fabrycznych **Wagonowe** zamówienia przyjmuje u siebie

Przedzalniana 89

Antoni Makówka.

Serdaki.

Wełniane i półwełniane dla robotnie i robotników w cenie od mk. **500-900** poleca hurtowo i detalicznie **H. Halpern-** Piotrkowska 73 306K5.

Kupno Sprzedaż
zamianę dzierżawę
wszelkich nieruchomości i rachomości przeprowadza szybko i sprawnie
Koncesjonowany i Kaucjonowany
DOM KOMISOWY
dla handlu i przemysłu
A. Augustynowicz
w Łodzi, Zachodnia 39
408K2

„MARGOT”

PIOTRKOWSKA 64.

Poleca na sezon jesienny:

Wielki wybór **swetrow wełn. i jedw.**

Bluzki jedw. i etam.

„ włóczkowe

Halki, szlafroki

Staniczki, fartuchy,

Ponczochoy, chusiki,

Bieliznę dams.

Suknie domowe i wizytowe.
Chustki czysto-wełniane jesienne
i zimowe. Ceny przystępne.

TANIO

dla kooperatyw uczniowskich, sklepów biur i t. d. polecamy:

zeszyty szkolne (16 kart) po 18

mk., papier, bruljony, ołówki, stalówki,

atrament, tusz, linje i t. d.

mydła toaletowe najwyższego gat.

pierniki toruńskie i t. d.

Sprzedaż detaliczna i hurtowa.

„J U T R Z E N K A”

Sklep Państwowej Szkoły Kupieckiej

w Zgierzu, ul. Łęczycka Nr. 5.

375D

Najtańszy zakup
wszelkich towarów bławatnych
największych firm łódzkich

„BŁAWAT ŁÓDZKI”

CEGIELNIANA № 30.

Duży wybór białego towaru.
Specjalny dział metrowej sprzedaży.

411B

Samochód-kareta

6-ciu osobowy na nowych gumach, gotów do jazdy do sprzedania. Wólczajska 199, Dom handlowy.

413B

Intendentura O. G. Łódź

ogłasza przetarg ustny na sprzedaż:

- około 10,000 kg. jarzyny mielonej
- „ 40,000 sztuk worków jutowych zdalnych do reparaacji
- „ 10,000 klg. szmat
- „ 5,000 „ puszek blaszanych z konserw i sucharów
- „ 55 skrzyń blaszanych
- „ 250 beczek z wina
- „ 3,000 klg. obręczy żelaznych z beczek
- „ 14,000 klg. kawy płynnej „Santos” w beczkach gębowych
- „ 10,000 klg. zmiotków magazynowych (odpadki mączne i zbożowe, zdatne do karmienia drobiu.

Przetarg odbędzie się 24-go b. m. o godz. 10-ej rano w Intendenturze O. G. Łódź, Aleje Kościuski № 4, II-gie piętro.

Artykuły te można oglądać w Okr. Zakł. Gosp. w Łodzi.

Wstęp na licytację za złożeniem wadium w kwocie 5% od zamierzonego zakupu. (397K2)

Młyn motorowy

dwupiętrowy, składający się z dwóch par walców i z dwóch par francuskich k mieni i perlaku, pełno-automatyczny, motor na gaz ssany, siły 60 koni do sprzedania od zaraz. Ziemi pszennej do takowego 14 morgów, dwa domy mieszkalne i zabudowania gospodarcze, światło elektryczne. Inwentarz żywy i martwy przy szosie piotrkowsko-łódzkiej, 10 wiorst od Piotrkowa. Kolonja Kamocin, gmina Szydłów, poczta Piotrków. 385B

Pracownia gorsetów

„MARTA”

Łódź, Piotrkowska № 130 (w podwórzu)

Poleca najświeższe modele gorsetów zastosowane do dzisiejszych wymagań mody, biustonosze, pasy brzuszne antigorsety i tp.

Przyjmuje się reparaację przeróbki i pranie gorsetów. Duży wybór gotowych gorsetów po znizonych cenach. 392K3

Na wyplatę

towary męskie i damskie.
Ch. Markowicz i S-ka
Piotrkowska 37 podwórko.
002--K

Obiady

gospodarskie wydaje się na miejscu i na miasto.
ORLA 23, m. 22, prawa oficyna
i piętro.

2926

Paleta

damskie kosztują teraz 17,500, suknie 3,500, duże zimowe chustki 7500 paletka dziecienna 3000 i 9000. Garnitury męskie 18000, 24000
SZMECHEL i ROZNER
Łódź, Piotrkowska 100,
Filja 190.
529B

Doktor Medyc.

Eug. Zeligsonowa

powróciła

przyjm. ul. 6 SIERPNIA 1 (Benedykta) od II-5 Chor. kobiece, skórne i wener (kobiety), Masaż ginekologiczny Usuwanie włosów z twarzy elektroliza.
№ 215 W. U. Z. d. 31X 1921

398B

Dr. S. KANTOR

specjalista chorób wenerycznych i skórnych.

ul. Ewangelicka 2. Godz. przyjęć od 9-2 i od 6-8
Panie od 5-6. 32P

Wyprzedaż

wozów ciężarowych i lekkich, platform resorowych i furgonów codziennie; Przejazd 67, od godz. 12 do 4 po południu.

399P

Samochód ciężarowy 5-tonowy i jeden 2-u osobowy „ADLER” gotowe do jazdy do sprzedania. Łódź, Wodna 12 telefon 522. 416C

Dr.

M. Skłodowska Felauer

powróciła

choroby kobiece i akuszeria od 3 i pół-5 i pół
Rozwadowska 1

400K

Dr. K. Karnicki

choroby oczu

przyjmuje od g. 6-7
Piotrkowska 165.
(3168W)

Kartofle białe

na wozy i detalicznie
t a n i o

ORLA 23, S. SEK.

322

Maneciny własnego wyrobu. Wielki Wybór instrumentów muzycznych i gramofonów po cenach przystępnych poleca

Feliks Boniewicz

Łódź, ul. Targowa 38.

reparacje wykonuje szybko i dokładnie 36K12b

